

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/23/2024
Identifikačné číslo spisu:	0020201206
Dátum vydania rozhodnutia:	30.07.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:0020201206.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: P. F. L., narodeného X. X. XXXX, P., P. XX/A, zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Peter Kerecman, spoločnosť s ručením obmedzeným, so sídlom v Košiciach, Rázusova č. 1, IČO 36588725, proti žalovanému 1/ G. P. L., narodený X. Y. XXXX, P.B., U. O. XXXX/X, zastúpeného Advokátska kancelária Bróštl & Čentík s.r.o., Košice, Rázusova 1, IČO: 50 560 611 a 2/ PAMIGO, s.r.o., Michalovce, Močarianska 69, IČO: o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 11C/16/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. septembra 2023 č. k. 2Co/158/2022-342, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 28. septembra 2023 č. k. 2Co/158/2022-342 v napadnutom výroku z r u š u j e a v e c m u v r o z s a h u z r u š e n i a v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e.

Odôvodnenie

1. Napadnutým výrokom rozsudku Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Michalovce z 26. októbra 2021, č. k. 11C/16/2020-179 (ďalej len „súd prvej inštancie“) o zamietnutí žaloby (výrok II.) a o priznaní žalovanému 1/ voči žalobcovi nároku na náhradu trov konania o výške 100% (výrok III.). Odvolací súd ďalej priznal žalovanému 1/ náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2. Súd prvej inštancie rozhodol o žalobe, podanej dňa 06.03.2020, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že žalovaný 2/ je výlučným vlastníkom nehnuteľností, pozemku parc. reg. „C“ č. XXXX/X o výmere 183 m² - zastavaná plocha a nádvorie, parc. reg. „C“ č. XXXX/X o výmere 71 m² - zastavaná plocha a nádvorie, parc. reg. „C“ č. XXXX/X o výmere 124 m² - zastavaná plocha a nádvorie - vedených Okresným úradom Michalovce, katastrálny odbor pre k. ú. P., obec Michalovce, okres Michalovce na liste vlastníctva č. 8029. Zároveň žiadal priznať náhradu trov konania v plnom rozsahu proti žalovanému 1/.

2.1. Na skutkové odôvodnenie žaloby žalobca uviedol, že je 50 % spoločníkom a zároveň jedným z

dvoch samostatne konajúcich konateľov spoločnosti PAMIGO, s.r.o. a spolu s ním je 50 % spoločníkom a zároveň druhým samostatne konajúcim konateľom spoločnosti žalovaný 1/. Žalovaný 1/ ako jeden z konateľov žalovanej 2/, konajúc za spoločnosť PAMIGO, s.r.o., previedol na seba ako fyzickú osobu kúpnu zmluvu z 9.novembra 2018 (podpis na tejto zmluve bol overený až 14. júna 2019), vyššie nehnuteľnosti, evidované pôvodne vo vlastníctve spoločnosti PAMIGO, s.r.o. a zároveň zmluvou previedol aj stavbu „Dekoratívna stena na Námestí osloboditeľov č. 982 v Michalovciach“ postavenú na parc. CKN č. XXXX/X, k. ú. P., neevidovanú na liste vlastníctva. Žalobca tvrdil s poukazom na ust. § 134 Obchodného zákonníka (ďalej len „ObZ“), že rozhodnutie o predaji nehnuteľnosti nepochybne patrí medzi rozhodnutia o obchodnom vedení spoločnosti, preto sa na prijatie rozhodnutia o predaji nehnuteľnosti v prospech G.. P. L. za konkrétnych zmluvných podmienok, vyžadoval súhlas väčšiny konateľov. Tento súhlas nebol žalovanému zo strany žalobcu, ako jedného z dvoch konateľov, udelený. Žalobca je toho názoru, že právny úkon predaja nehnuteľností spoločnosti PAMIGO, s.r.o., v prospech žalovaného 1/ nevyjadruje skutočnú vôľu spoločnosti PAMIGO, s.r.o., keďže žalovaný 1/ takýto úkon urobil vo svoj prospech ako jeden zo spoločníkov a konateľov spoločnosti bez súhlasu väčšiny konateľov, a tak aj bez súhlasu väčšiny spoločníkov. Podľa žalobcu obsah a účel tohto právneho úkonu, teda v zmluve vyjadrená vôľa spoločnosti PAMIGO, s.r.o., je v rozpore s ust. § 134 ObZ, pre absenciu súhlasu žalobcu s predajom v prospech G.. P. L., rovnako je v rozpore s ust. § 135a ObZ pre uprednostnenie svojich záujmov pred záujmami spoločnosti. Tento právny úkon obchádza zákon, pretože podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu, alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom. Žalobca mal za to, že sa jedná o trvajúci stav právnej neistoty, ktorú nie je možné odstrániť inak, než autoritatívnym, deklaratórnym rozhodnutím súdu, a teda na ním navrhovanom určení, ktorého sa touto žalobou domáha, má naliehavý právny záujem podľa § 137 písm. c) CSP.

2.2 Vzhľadom na charakter podanej žaloby (určovacia žaloba) súd prednostne pristúpil k riešeniu otázky, či žalobca má na požadovanom určení naliehavý právny záujem. Konštatoval, že ide o žalobu podľa ust. § 137 písm. c) CSP, teda o žalobu na určenie či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu. V danom prípade nevyplýva naliehavý právny záujem z osobitného predpisu, preto bolo na žalobcovi, aby súdu preukázal, že na ním požadovanom určení je daný naliehavý právny záujem. Zo žaloby a z podaní žalobcu súd nemal za preukázanú existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu na určení, že vec patrí do vlastníctva spoločnosti PAMIGO, s.r.o. Žalobca v žalobe zo 4. maca 2020 iba konštatoval, že stav, kedy je v súčasnosti zapísaný v katastri nehnuteľnosti k predmetným nehnuteľnostiam ako vlastník žalovaný 1/ pre žalobcu predstavuje trvajúci stav právnej neistoty, ktorý nie je možné odstrániť inak, než autoritatívnym, deklaratórnym rozhodnutím súdu o žalobe o určení vlastníckeho práva. Ďalej súd uviedol, že posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre žalobcu to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočností, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jednou z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť. Žalobca ako fyzická osoba (spoločník a konateľ spoločnosti) nedefinoval, v čom spočíva jeho právna neistota, neuviedol žiadne skutočnosti, z ktorých by súd mohol dospieť k záveru, že prevod nehnuteľností spoločnosti s ručením obmedzený, ako kapitálovej spoločnosti, ohrozuje jeho práva ako fyzickej osoby a toto ohrozenie nemožno odstrániť inak, len určovacím výrokom. Vo vyjadrení z 10. júla 2020 žalobca uviedol, že žalovaný 1/ kúpnu cenu z kúpnej zmluvy medzi ním a žalovaným 2/ v sume 29.000 eur poukázal na účet žalovaného 2/ dňa 24. júna 2019 a ihneď v ten deň z účtu spoločnosti v hotovosti vybral. V súvislosti s uvedeným sa súd stotožnil s názorom žalovaného 1/, že ak by kúpna cena nebola zaplatená, predmetnú pohľadávku by mala spoločnosť, nie žalobca ako fyzická osoba, pričom opäť žalobca neuviedol, v čom by bolo jeho právo ako fyzickej osoby ohrozené či porušené. V žalobe, ako aj vo vyjadrení žalobca hodnotí prevod nehnuteľnosti prostredníctvom ustanovení Obchodného zákonníka, ktoré upravujú konanie konateľov, avšak súdu neposkytuje skutkové tvrdenia a dôkazy preukazujúce ohrozenie či porušenie jeho práv, ako fyzickej osoby. Vzhľadom na uvedené súd dospel k záveru, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno a nepreukázal naliehavý právny záujem na podanej žalobe. Posudzujúc tiež aktívnu vecnú legitimáciu žalobcu v konaní, súd uzavrel, že žalobca nebol aktívne legitimovaný na podanie žaloby, keď mal za to, že vecne legitimovaná na podanie žaloby o určenie

vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam bola obchodná spoločnosť PAMIGO, s.r.o. ktorá bola vlastníkom nehnuteľností pred ich prevodom kúpnu zmluvou na žalovaného 1/. Žalobca v tomto konaní nie je aktívne vecne legítimovaný, nespĺnil ani podmienku naliehavosti právneho záujmu na svojej určovacej žalobe, preto súd prvej inštancie žalobu zamietol.

2.3 O nároku žalovaného 1/ na náhradu trov konania rozhodol prvoinštančný súd podľa § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

3. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovým aj právnym posúdením súdu prvej inštancie. Podľa neho žalobca neuviedol žiadne vecné a právne relevantné dôvody, ktoré by preňho ako odvolateľa privodili iné rozhodnutie.

3.1. Odvolací súd poukázal na ustálenú rozhodovaciu činnosť dovolacieho súdu spojenú s naliehavým právnym záujmom, podľa ktorej ak je žalovaný zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník spornej nehnuteľnosti, žalobca má naliehavý právny záujem na určení svojho vlastníckeho práva. V posudzovanej veci však takáto situácia nenastala, pretože žalovaný 1/ je síce zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník nehnuteľností, ale žalobca sa nedomáha (ani nemôže) určenia svojho vlastníckeho práva k nej, pretože ani pred uzavretím kúpnopredajnej zmluvy medzi žalovanými 1/ a 2/ nebol vlastníkom sporných nehnuteľností. Z tohto pohľadu jeho naliehavý právny záujem na podanej určovacej žalobe nie je daný. Nemožno ani tvrdiť, že žalovaný právny vzťah sa priamo týka žalobcu ako fyzickej osoby, ani že požadovaným určením sa priaznivo ovplyvní konkrétne jeho právne postavenie, ani že vyhovením určovacej žalobe, by sa predišlo ďalším sporom medzi stranami. Za súčasného stavu, kedy podľa Spoločenskej zmluvy spoločnosti PAMIGO s.r.o. spoločnosť zastupujú a v jej mene konajú konatelia samostatne, nič by totiž nebránilo, aby v prípade úspešnosti určovacej žaloby opäť došlo k predaju spornej nehnuteľnosti z majetku spoločnosti (za ktorú by konal jeden z konateľov) do vlastníctva tohto konateľa. Odvolací súd konštatoval, že predmetom tohto konania je určenie vlastníckeho práva a nie vyporiadanie vzájomných nárokov žalobcu a žalovaného 1/. Na okolnosti uvádzané v tejto súvislosti žalobcom, by bolo možné prihliadnuť v iných konaniach a ani ich popísanie a rozoberanie žalobcom nepreukazuje naliehavý právny záujem na podanej určovacej žalobe žalobcu.

3.2. Za nepravdivé tvrdenie žalobcu považoval odvolací súd, že žalovaná 2/ nemohla byť žalobkyňou z dôvodu obáv pred obštrukciou druhého konateľa a prípadným späťvzatím žaloby, ale práve naopak, svojich nárokov sa ako žalobkyňa mohla domáhať spoločnosť PAMIGO s.r.o., za ktorú by konal jej spoločník, ktorý v tomto konaní vystupuje ako žalobca. Pokiaľ v odvolacom konaní žalobca tvrdil, že určovacia žaloba v konaní je jeho nástrojom ako spoločníka, upriamil pozornosť na znenie § 122 ods. 3 ObZ, podľa ktorého spoločník je oprávnený v mene spoločnosti uplatniť nároky na náhradu škody alebo iné nároky, nie vo vlastnom mene.

3.3. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2Obo/222/2001, na ktoré poukazoval žalobca považoval odvolací súd za skutkovo nepriliehavé, kde najvyšší súd rozhodoval ako súd odvolací a vychádzajúce zo stavu pred novelizáciou, keď v Obchodnom zákonníku ešte nebolo zakotvené ustanovenie § 122 ods. 3, ktoré poskytuje spoločníkom možnosť uplatňovať v mene spoločnosti jej nároky voči konateľom alebo ostatným spoločníkom, avšak iba za predpokladu, že k uplatneniu týchto nárokov nedôjde zo strany spoločnosti samej. Zo žaloby ani z následných písomných vyjadrení a zo skutočností prednesených na pojednávaní nevyplynulo, že by žalobca uniesol dôkazné bremeno a preukázal svoj naliehavý právny záujem na podanej žalobe. Odvolací súd dal do pozornosti, že v rámci dovolacieho konania žalobca uviedol aj nové tvrdenia, okrem iného, že bez navrhovaného rozhodnutia bude ukrátený jeho obchodný podiel v spoločnosti. Preto tzv. novoty v odvolacom konaní s poukazom na § 366 CSP a contrario nepripustil ako prípustný prostriedok procesného útoku, lebo žalobca túto argumentáciu mohol použiť už v štádiu prvoinštančného konania. Ani ďalšie dôkazy predkladané žalobcom v odvolacom konaní, ktoré bez svojej viny nemohol predložiť v konaní na súde prvej inštancie (trestné oznámenie z 22.2.2022, uznesenie ORPZ Michalovce ČVS: ORP-133/2-VYS-MI-2022 z 2.6.2023 o vznesení obvinenia G.. P. L.) podľa názoru dovolacieho súdu nič nemenia na správnom závere súdu prvej inštancie, že žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem na podanej žalobe a na tomto nič nemenia ani predkladané listiny. V prejednávanej veci touto podstatnou

otázkou bola existencia naliehavého právneho záujmu na podanej žalobe, po vyriešení ktorej v neprospech žalobcu, nebolo potrebné zaoberať sa jeho ďalšou argumentáciou prednesenou v prvoinštančnom a v odvolacom konaní.

3.4 O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení § 396 ods. 1 CSP a v odvolacom konaní úspešnému žalovanému 1/ bola priznaná plná náhrada trov odvolacieho konania.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanoveniami § 420 písm. f) CSP a 421 ods. 1 písm. a) CSP. Odklon od ustálenej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu vidí v spojení s jeho rozhodnutiami z 5. apríla 2002 sp. zn. 5Obo/222/2001 (R 10/2003), zo 07. augusta 2008 6Obdo/222/2007, zo 14. októbra 2009 sp. zn. 5Cdo/191/2008, z 24. novembra 2020 sp. zn. 1Odbo/77/2019 a 18. marca 2021 sp. zn. 5Obdo/67/2020. Podľa neho mal naliehavý právny záujem, keďže zmluva, ktorú spoločnosť uzatvorila má nepriaznivý vplyv na hodnotu jeho obchodného podielu a súčasne ako spoločník má záujem na tom, aby vlastníctvo žalovaného 2/ bolo zachované. Navyše došlo k uzatvoreniu kúpnej zmluvy medzi žalovanou 2/ ako spoločnosťou a žalovaným 1/ ako jej spoločníkom a kupujúcim. Uvedené odporuje pravidlám slušnosti. Pritom preukázal že žalovaný kúpnu cenu uhradil iba formálne a teda si ju ponechal. Posúdením, že nemá naliehavý právny záujem nedošlo ani k vykonaniu ním navrhovaných dôkazov. Čím došlo aj k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, keďže nedal odpovede na všetky podstatné otázky, a to najmä spojené s preukázaním naliehavého právneho záujmu. Odvolací súd sa nezaoberal tým, že spoločnosť s ručením obmedzeným uzatvorí odplatnú zmluvu o prevode svojej nehnuteľnosti, ktorá má významný vplyv na jej majetkové pomery a pomery jej spoločníka. Argumentáciu, že konaním žalovaného 2/ bol ukrátený jeho obchodný podiel v spoločnosti označil odvolací súd za novotu odvolacom konaní, a teda ju nepripustil, hoci už na prvoinštančnom súde argumentoval, že žalovaný 1/ poškodil spoločnosť ako jej spoločníka, ako je uvedené napr. v zápisnici z pojednávania z 26. októbra 2021 na strane č. 3. Odvolací súd prehliadol, že rozsudok najvyššieho súdu z 5. apríla 2002 sp. zn. 2Obo/222/2001 bol zverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 10/2003. Súčasne odvolací súd uviedol, že uvedené rozhodnutie je už neaktuálne, keďže bol vydaný skôr, ako bolo účinné ustanovenie § 122 ods. 3 ObZ, ktoré umožnilo spoločníkovi v mene spoločnosti podať proti konateľovi žalobu o náhradu škody. Pritom dovolací súd na uvedenom právnom názore zotrval aj v neskorších rozhodnutiach vo veciach, kde § 122 ods. 3 ObZ už bol súčasťou právneho poriadku.

5. Žalovaný 1/ vo vyjadrení zo dňa 15.01.2024 k dovolaniu žalobcu sa stotožnil s rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorý podľa neho sa od ustálenej rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu neodklonil, aplikoval ju správne a svoje rozhodnutie dostatočne presvedčivo a vyčerpávajúco zdôvodnil. Podľa neho dovolateľ už v odvolacom konaní ako aj v dovolaní pokúša dokresľovať svoj absentujúci naliehavý právny záujem na žalobou požadovanom určení. Za týmto účelom odkazuje na rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, z ktorej však selektuje len pre jeho interpretáciu užitočne zovšeobecnenia. Neprihliada pri tom však na rozhodujúce kritéria stanovené predmetnou praxou. K neprihliadaniu na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2Obo/222/2001 pristúpil odvolací súd správne, pretože z neho vychádzajúce závery boli vystavané na odlišnej právnej úprave, súčasťou ktorej v tom čase ešte nebol základný typ žaloby na ochranu práv a záujmov spoločníka. Rozhodnutia, na ktoré sa dovolateľ odvoláva formulujú aj podmienku neexistencie iných prostriedkov právnej ochrany. Žalobca mal v čase žaloby k dispozícii iné, účinnejšie prostriedky ochrany tvrdených ohrozených či porušených záujmov než určovacou žalobou, a preto nie je daná existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Záverom dodal, že koncepcia CSP vylučuje žaloby v prospech tretej strany. Žalovaný 1) je presvedčený, že žiadnym spôsobom nedošlo k zásahu do majetkovej sféry dovolateľa. Ak by sa aj mala uplatniť teória reflexnej škody, je v tomto prípade zrejmé, k prevodu došlo za cenu určenú znaleckým posudkom, čiže išlo o ekvivalentné plnenie, na čom nemení nič ani ďalší osud peňažných prostriedkov utŕžených z predaja.

6. Žalovaná 2/ sa vo vyjadrení zo dňa 12.3.2024 stotožnila s podaným dovolaním a nesúhlasila s

vyjadrením žalovaného 1/.

7. Žalobca vo vyjadrení zo dňa 30.01.2024 k vyjadreniu žalovaného uviedol, že ako žalobca v priebehu konania odôvodňoval svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení konkrétnymi skutočnosťami, keď argumentoval tým, že prevod nehnuteľností z majetku žalovaného 2/ do vlastníctva žalovaného 1/ ako konateľa žalovaného 2/ odporuje základným pravidlám slušnosti a v situácii, keď kúpna cena bola žalovanému v 2/ uhradená len formálne a v skutočnosti si ju ponechal žalovaný 1/, je evidentné, že celý scudzovací právny úkon má negatívny dopad na hodnotu žalobcovho podielu v spoločnosti, a teda, že tu existuje stav právnej neistoty, ktorý môže byť odstránený len určením vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v prospech majetku žalovaného v 2/. Zároveň žalobca v danej veci nemal žiaden iný účinný prostriedok ochrany svojich práv, keď za takýto prostriedok nemožno považovať ani žalobu spoločníka podľa § 112 ods. 3 Obchodného zákonníka, ktorá má iný účel a svojím charakterom ani neumožňuje vyriešiť podstatu vzniknutého problému. V konečnom dôsledku ani žalovaný 1/ v tejto súvislosti neuvádza, aký iný konkrétny nástroj procesnej ochrany svojich práv mal žalobca použiť.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné, a preto podľa § 449 ods. 1 CSP napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu zrušil a podľa § 450 CSP vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

9. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov.

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba

rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Podľa § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Civilný sporový poriadok („CSP“) žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

15. Po preskúmaní veci dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné. Odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie, založili svoje rozhodnutia na nesprávnom posúdení otázky existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení v zmysle § 137 písm. c) CSP.

16. Kľúčovou právnou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, bolo posúdenie, či spoločník obchodnej spoločnosti môže potencionálne mať naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva k majetku spoločnosti, ak tvrdí, že tento majetok bol prevedený na základe neplatného právneho úkonu podľa § 39 Občianskeho zákonníka, ktorý urobil konateľ spoločnosti v rozpore s ustanovením § 135a ods.1 Obchodného zákonníka. Žalobca tvrdil, že uzatvorením tejto kúpnej zmluvy a prevodom vlastníctva nehnuteľnosti bola poškodená spoločnosť, a tým aj žalobca ako jej spoločník; navyše kúpna cena 29.000 eur bola po jej poukázaní na bankový účet žalovaného 2/ z podnikateľského účtu žalovaného 1/ z účtu žalovaného v 2/ rade v rovnaký deň žalovaným v 1/ rade i vybratá. Pretože žalovaný v 1/ rade je zapísaný ako vlastník nehnuteľnosti a nie je ochotný nehnuteľnosť do majetku spoločnosti vrátiť, k jej zápisu ako vlastníctva spoločnosti môže dôjsť iba rozhodnutím súdu o podanej určovacej žalobe.

17. Podľa § 135a ods.1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej „ObZ“) v znení účinnom ku dňu 20.06.2019 (povolenie vkladu) konatelia sú povinní vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov. Najmä sú povinní zaobstarať si a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodnutia, zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo spoločnosti spôsobiť škodu alebo ohroziť jej záujmy alebo záujmy jej spoločníkov, a pri výkone svojej pôsobnosti nesmú uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých spoločníkov alebo záujmy tretích osôb pred záujmami spoločnosti.

18. Ustanovenie § 135a ods.1 Obchodného zákonníka má kogentný charakter. S cieľom zabezpečiť ochranu záujmov spoločnosti a všetkých jej spoločníkov, Obchodný zákonník zaviedol do právnej úpravy zásady výkonu pôsobnosti konateľov, ktoré spočívajú v povinnosti objektívne konať s odbornou starostlivosťou (duty of care) a súčasne s lojalitou vo vzťahu k záujmom spoločnosti a všetkých jej spoločníkov (duty of loyalty). Tieto zásady sa vzťahujú aj na uskutočňovanie právnych úkonov v mene spoločnosti. Nedodržanie súladu právneho úkonu s kogentným ustanovením § 135a ods.1 Obchodného zákonníka môže viesť k jeho neplatnosti podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Aktívna legitimácia spoločníka na podanie žaloby vyplýva z ustanovenia § 135a ods.1 ObZ, pretože konateľ musí vykonávať svoju pôsobnosť aj v súlade so záujmami všetkých spoločníkov.

19. Dovolateľ správne poukazuje aj na odklon od rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Obo/222/2001, publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 10/2003: „Spoločníkovi spoločnosti s ručením obmedzeným nemožno bez ďalšieho uprieť naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmlúv, ktoré uzavrela spoločnosť a ktoré môžu mať nepriaznivý vplyv na hodnotu jeho obchodného podielu“. Tento právny názor je plne aplikovateľný aj na prejednávajúcu vec. Ak dôjde k prevodu významnej časti majetku spoločnosti, môže to priamo

ohroziť hodnotu obchodného podielu žalobcu, ale aj samotné podnikanie spoločnosti a založiť tak právnu neistotu spoločníka, ktorú je potrebné odstrániť súdnym rozhodnutím. Odvolací súd však vec meritorne nepreskúmal. Osvedčenie naliehavého právneho záujmu predstavuje iba potencialitu, že spor vo veci samej nie je samoúčelný a že rozhodnutie súdu môže vytvoriť účinný právny nástroj spoločníka proti následkom konania konateľa v rozpore s ust. § 135a ods.1 ObZ. Ide o nástroj proti praktikám tzv. „tunelovania obchodných spoločností“, t. j. odčerpávania prostriedkov spoločnosti nevýhodnými obchodmi bez existencie hospodárskeho dôvodu uskutočnenej obchodnej transakcie. Ochranu pred týmito praktikami má predstavovať ustanovenie § 135a ods.1 ObZ, preto musí byť súčasne zabezpečená jeho procesná realizovateľnosť v súdnom konaní.

20. Argumentácia odvolacieho súdu, že rozhodnutie R 10/2003 je prekonané zavedením tzv. spoločnickej žaloby (actio pro socio) podľa § 122 ods. 3 Obchodného zákonníka, nie je správna. Žaloba podľa § 122 ods. 3 ObZ primárne slúži na uplatnenie nárokov spoločnosti na náhradu škody alebo iných nárokov voči konateľom, prípadne iným spoločníkom. Určovacia žaloba podľa § 137 písm. c) CSP má však iný účel - jej cieľom je odstránenie spornosti práva alebo právneho vzťahu a má preventívny charakter. V danom prípade je primárnym záujmom žalobcu (a aj spoločnosti) prinavrátenie stavu súladného s právom, teda určenie, kto je vlastníkom nehnuteľností. Až následne môžu prichádzať do úvahy ďalšie nároky, napríklad na náhradu škody. Tieto dva právne inštitúty sa navzájom nevylučujú, ale dopĺňajú. Existencia možnosti podať žalobu o náhradu škody v mene spoločnosti preto automaticky neeliminuje naliehavý právny záujem spoločníka na určení neplatnosti právneho úkonu, ktorý viedol k scudzeniu majetku spoločnosti.

21. Odvolací súd taktiež pochybil, keď tvrdenie žalobcu, že konaním žalovaného 1/ bol ukrátený na svojom obchodnom podiele, vyhodnotil ako neprípustnú novotu v odvolacom konaní (§ 366 CSP). Dovolateľ opodstatnene namieta, že podstatu tejto argumentácie uvádzal už v konaní pred súdom prvej inštancie, čo vyplýva aj zo zápisnice z pojednávania. Tým, že odvolací súd túto kľúčovú argumentáciu pre posúdenie naliehavého právneho záujmu odmietol vziať do úvahy, zaťažil svoje konanie procesnou vadou.

22. V dôsledku nesprávneho právneho posúdenia existencie naliehavého právneho záujmu sa sudy nižších stupňov vôbec nezaoberali meritom veci - teda platnosťou samotnej kúpnej zmluvy z hľadiska ustanovení Obchodného zákonníka o konaní v mene spoločnosti (§ 134 ObZ), zákaze konfliktu záujmov (§ 135a ObZ), ako aj z hľadiska súladu s dobrými mravmi (§ 39 Občianskeho zákonníka). Tým, že súd zamietol žalobu z procesného dôvodu (absencia naliehavého právneho záujmu), ktorý bol posúdený nesprávne, odoprel žalobcovi prístup k súdnej ochrane a možnosť, aby jeho tvrdenia boli meritorne preskúmané. Takýto postup zakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, keďže súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Rozhodnutie odvolacieho súdu je v tomto smere nepreskúmateľné, pretože neposkytuje odpovede na podstatné hmotnoprávne a procesnoprávne otázky uvádzané žalobcom.

23. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s predmetnými ustanoveniami zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

24. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.